

МЕХАНІЗМ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ РЕАЛЬНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

Середа Олена Олександрівна

кандидат економічних наук
Східноукраїнський національний університет
імені Володимира Даля (м. Сєвєродонецьк, Україна)
ORCID: 0000-0003-0547-2077
sered1010@gmail.com

Кушал Ірина Миколаївна

кандидат економічних наук, доцент
Східноукраїнський національний університет
імені Володимира Даля (м. Сєвєродонецьк, Україна)
ORCID: 0000-0002-5138-4994
inkushal7@gmail.com

Статтю присвячено актуальній проблемі формування сучасного механізму фінансово-кредитного забезпечення підприємств реального сектору економіки. Метою статті є обґрунтування концептуальних положень та дослідження умов функціонування механізму фінансово-кредитного забезпечення розвитку підприємств реального сектору економіки. У проведених дослідженнях використано методи аналізу, синтезу, наукового узагальнення, системний підхід, ретроспективного аналізу даних та трендового аналізу.

Доведено, що механізм фінансово-кредитного забезпечення розвитку підприємств охоплює форми і методи організації фінансових відносин, інструменти та важелі, узгоджена взаємодія яких забезпечує вплив на розвиток підприємств із метою створення вартості в довгостроковому періоді. Узагальнення наукових підходів дало змогу визначити принципи побудови фінансово-кредитного механізму розвитку підприємств, його мету, функції та основні елементи: фінансові методи, важелі, фінансові інструменти та системи забезпечення (нормативно-правове, інформаційно-аналітичне, організаційне, ресурсне). Проведено дослідження сучасних умов функціонування фінансово-кредитного механізму розвитку підприємств за такими детермінантами, як: динаміка ВВП та валового нагромадження основного капіталу, якість фінансово-кредитного забезпечення інноваційної діяльності, фінансові результати, кредиторська заборгованість, власний капітал, банківські кредити. З'ясовано, що сучасний стан фінансування інноваційної діяльності змушує доцільніше досліджувати проблему залучення капіталу на розвиток підприємств, пошук та мобілізацію найбільш раціональних джерел фінансування. Для прогнозування чистого прибутку як основного джерела власних ресурсів запропоновано трендовий аналіз, результати якого вказують на зменшення власних ресурсів підприємств у результаті негативної динаміки чистого прибутку. Наявність безоплатного позикового капіталу позитивно впливає на зростання рентабельності власного капіталу та негативно – на платоспроможність та фінансову стійкість підприємств. Ці обставини потребують установлювати мінімально допустиме значення безвідсоткового позикового капіталу в процесі формування стратегій. Чинна практика залучення капіталу показує переважне використання короткострокових і середньострокових банківських кредитів. Уповільнення темпів зростання банківського кредитування зумовлено ризиками та низькою транспарентністю підприємств. Проведене дослідження умов функціонування зазначеного механізму дало змогу розробити пропозиції щодо напрямів формування фінансово-кредитного механізму розвитку підприємств відповідно до стратегій фінансування та вибору цільових пріоритетів зміни структури капіталу.

Ключові слова: фінансово-кредитне забезпечення, банківське кредитування, механізм фінансово-кредитного забезпечення, власний капітал підприємств, фінансування інноваційної діяльності, чистий прибуток підприємств.

DOI: <https://doi.org/10.32845/bsnau.2021.4.6>

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Сучасні умови господарювання характеризуються посиленням процесів глобалізації, динамічним середовищем посилення конкуренції за ресурси та ринки збуту. Основні проблеми стабільного розвитку підприємств реального сектору економіки пов'язані з нестачею власних коштів, обмеженістю державної фінансової підтримки та складністю залучення капіталу на ринку цінних паперів. Пошук ефективних форм і методів кредитування та запобігання кредитним ризикам визначає необхідність розроблення

сучасного механізму фінансово-кредитного забезпечення, який охоплюватиме комплекс методів, інструментів та важелів регулювання відносин підприємств реального сектору економіки на ринку кредитних ресурсів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питанням теоретико-методичних основ фінансового забезпечення підприємств присвячено праці І.О. Бланка, О.Д. Василика, В.П. Ільчука [1], Т. Карпової [2], А.М. Поддєрьогіна [3], Т.О. Шпомер [1]. Дослідженням проблем фінансово-кредитного механізму підприємств займалися

такі вчені: І.П. Васильчук [4], Л.А. Костирко [5], М.І. Крупка [6], Т.В. Майорова [7], С.В. Онишко [8], В.М. Опарін [5], І.Б. Хома [9], А.І. Хоменко [9].

Незважаючи на достатню кількість публікацій, присвячених теоретичним та практичним аспектам фінансового забезпечення, залишаються проблеми створення дієвого механізму фінансово-кредитного забезпечення розвитку підприємств реального сектору економіки.

Формування цілей статті. Метою статті є обґрунтування концептуальних положень та дослідження умов функціонування механізму фінансово-кредитного забезпечення розвитку підприємств реального сектору економіки.

Методи дослідження. У дослідженні використано методи аналізу, синтезу, наукового узагальнення, системний підхід. Дослідження умов функціонування механізму фінансово-кредитного забезпечення розвитку підприємств проводилося на основі ретроспективного аналізу даних та трендового аналізу.

Результати дослідження. В економічній літературі досить широко досліджено питання про суть, роль, принципи функціонування та напрями впливу фінансово-кредитного механізму на економіку країни. М.І. Крупкою визначено фінансово-кредитний механізм інноваційного розвитку економіки як «сукупність методів і форм, інструментів та важелів із відповідним регулюванням і забезпеченням їхнього впливу на інноваційний розвиток усіх сфер національної економіки» [6]. С.В. Онишко розглядає фінансово-кредитний механізм як сукупність «взаємопов'язаних і взаємодіючих методів та об'єднаних за цільовою спрямованістю елементів», він «динамічно розвивається під дією специфічних факторів; комплексне призначення ... полягає у виконанні завдань, визначених економічною стратегією; основне призначення структурних елементів ... це формування, розподіл та використання фінансових ресурсів із метою забезпечення різноманітних потреб держави, суб'єктів господарювання та населення» [8]. Докладно розглянуто сутність поняття «фінансово-кредитний механізм корпорації» у контексті сучасної теорії фірми у працях І.П. Васильчук. Вона доводить необхідність розгляду фінансово-кредитного механізму корпорації як систему «організації фінансової діяльності з формування і розподілу фінансового

капіталу, що складається з інструментів, форм і методів організації фінансових відносин за допомогою відповідного забезпечення, регулювання і важелів впливу на соціально-економічний розвиток корпорації з метою створення вартості в коротко-, середньо- та довгостроковому періодах» [4]. Підсумовуючи викладене, можемо стверджувати про складну природу фінансово-кредитного механізму, цілісність якого виявляється лише за взаємодії її елементів.

Фінансово-кредитне забезпечення підприємств охоплює комплекс відносин, пов'язаних із формуванням капіталу підприємств: власний капітал підприємств, державні джерела фінансування, комерційне кредитування, податкові та митні пільги. Кредитний складник забезпечення розвитку підприємств віддзеркалює сукупність відносин щодо залучення фінансових ресурсів на ринку позикового капіталу за принципами платності та поворотності. Для управління фінансово-кредитним забезпеченням підприємств необхідно розробити відповідний механізм, який опосередковує виконання управлінських функцій щодо формування капіталу і спроможний впливати на вартість підприємств із метою її відтворення. Концептуальний підхід до механізму фінансово-кредитного забезпечення підприємств наведено в табл. 1.

Під механізмом фінансово-кредитного забезпечення підприємств будемо розуміти сукупність форм і методів організації фінансових відносин, інструментів та важелів, узгоджена взаємодія яких забезпечує вплив на розвиток підприємств із метою створення вартості в довгостроковому періоді. Механізм фінансово-кредитного забезпечення підприємств виконує визначені загальні й специфічні функції, ураховує інтереси ключових зацікавлених осіб, охоплює принципи, фінансові інструменти та важелі, методи, управлінські впливи, що є елементами цього механізму.

Для визначення напрямів формування механізму фінансово-кредитного забезпечення підприємств реального сектору економіки необхідно дослідити умови функціонування цього механізму. Початковим аспектом аналізу є оцінка динаміки ВВП та валового нагромадження основного капіталу в Україні (рис. 1).

Основою для формування капіталу та розвитку підприємств у країні повинна бути довготривала тен-

Таблиця 1 – Складники механізму фінансово-кредитного забезпечення підприємств

Елементи	Зміст елементів
Мета	Досягнення максимальної вартості підприємства в межах допустимого рівня фінансового ризику та дотримання балансу інтересів ключових стейкхолдерів
Функції	Управління, регулювання, планування, контроль
Принципи	Комплексності, цільової орієнтованості, варіативності, оптимізації, адаптивності, результативності
Інтереси	Підприємства, контрагентів, інвесторів, кредиторів
Фінансові методи	Планування та прогнозування, оптимізація структури капіталу, самофінансування, боргове фінансування, комерційне кредитування, державне фінансування, інші форми акумуляції позикового капіталу
Важелі	Планові показники, проценті ставки, пільги, податкове планування, мотивація
Фінансові інструменти	Стратегія, план, акції облігації, кредити, лізинг, факторинг, кредиторська заборгованість та ін.
Забезпечуючі складники	Нормативно-правове, інформаційно-аналітичне, організаційне, ресурсне

Рис. 1. Динаміка ВВП та валового нагромадження в Україні

Джерело: складено авторами за даними [10]

денція до збільшення ВВП. Упродовж досліджуваного періоду ВВП збільшився з 2 385 367 млн грн у 2016 р. до 4 222 026 млн грн у 2020 р., тобто у 1,8 рази. Приріст даного показника становив у 2019 р. 11,71%, у 2020 р. – 6,16%. Уповільнення темпів зростання ВВП пояснюється пандемією COVID-19 й обмежувальними заходами. Найбільший спад був у сферах добувної промисловості – на 13,09%; тимчасового розміщування й організації харчування – на 12,68%. Велике значення мають показники поділу ВВП за категоріями кінцевого використання, зокрема валове нагромадження основного капіталу, тому що він указує на достатність фінансових ресурсів для реалізації моделі інноваційного розвитку економіки. Протягом 2016–2020 рр. цей показник мав переважну тенденцію до збільшення, але в 2020 р. знизився до 13%, що є недостатнім для стабільного розвитку економіки.

Найважливішою передумовою для розвитку вітчизняних підприємств є якісне фінансово-кредитне забезпечення інноваційної діяльності. На сучасному етапі основними джерелами фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств є: власний та позиковий капітал підприємств; кошти державного та місцевих бюджетів; кошти іноземних інвесторів, інші джерела, не заборонені чинним законодавством [11].

Обсяги та структуру фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств наведено в табл. 2.

Обсяги фінансування інновацій промислових підприємств упродовж 2016–2020 рр. зменшилися на 38%. Найбільше зниження за останні п'ять років було в 2017 р. – на 60,75%. Протягом 2018–2020 рр. спостерігалось помірне збільшення цього показника, але у 2020 р. він не досягнув рівня 2016 р.

У структурі фінансово-кредитного забезпечення інноваційної діяльності промислових підприємств найбільшу частку становлять власні кошти підприємств, питома вага яких у 2016 р. становила 94,86% (максимальне значення), у 2020 р. – 85,36%. Обсяги фінансування за рахунок державного бюджету становили 0,77–5,2% загального інвестування, кошти іноземних інвесторів – 0,1–1,18%. Питома вага інших джерел фінансування, до

складу яких входять позички банків та інших фінансово-кредитних установ, зросла з 4,27% у 2016 р. до 11,83% у 2020 р. Пільгове кредитування підприємств не спрацьовує через обмежені бюджетні ресурси фінансування програм компенсації банкам утрат щодо надання кредитів за заниженими відсотковими ставками. Отже, недостатність фінансування інноваційної діяльності з боку держави в результаті дефіциту бюджету, незначні обсяги власних фінансових ресурсів більшості підприємств, відсутність мотивації в іноземних інвесторів спонукають підприємства до використання ресурсів банків та інших фінансово-кредитних інститутів.

Логічним продовженням дослідження є вивчення динаміки фінансових результатів, тому що провідне місце у фінансово-кредитному забезпеченні належить чистому прибутку, який залишається в розпорядженні підприємства (рис. 2).

На противагу закономірностям динаміки виробництва ВВП динаміка фінансових результатів до оподаткування та чистого прибутку підприємств мають більш виражені коливання. Упродовж 2016–2019 рр. чистий прибуток підприємств мав позитивну динаміку та збільшився в 17,63 рази. У 2020 р. відбулося різке скорочення чистого прибутку порівняно з 2019 р. – на 87%, що пов'язано з пандемією та карантинними обмеженнями. Необхідно зазначити, що в 2020 р. 71% підприємств, які працювали прибутково, отримали прибуток 599 404,73 млн грн, що перевищує збитки підприємств лише на 12,8%. Формалізований тренд чистого прибутку, представлений поліноміальною функцією 3-го порядку, вказує на подальше зниження чистого прибутку. Такі тенденції прогнозують скорочення власного капіталу підприємств у результаті негативної динаміки чистого прибутку.

Наявність у вітчизняних підприємств значної частки кредиторської заборгованості слід враховувати під час визначення цільової структури капіталу. Динаміку стану комерційного кредиту вітчизняних підприємств представлено в табл. 3.

Сукупна кредиторська заборгованість вітчизняних підприємств мала поступову тенденцію до збільшення, яка порівняно з 2016 р. зросла на 44%.

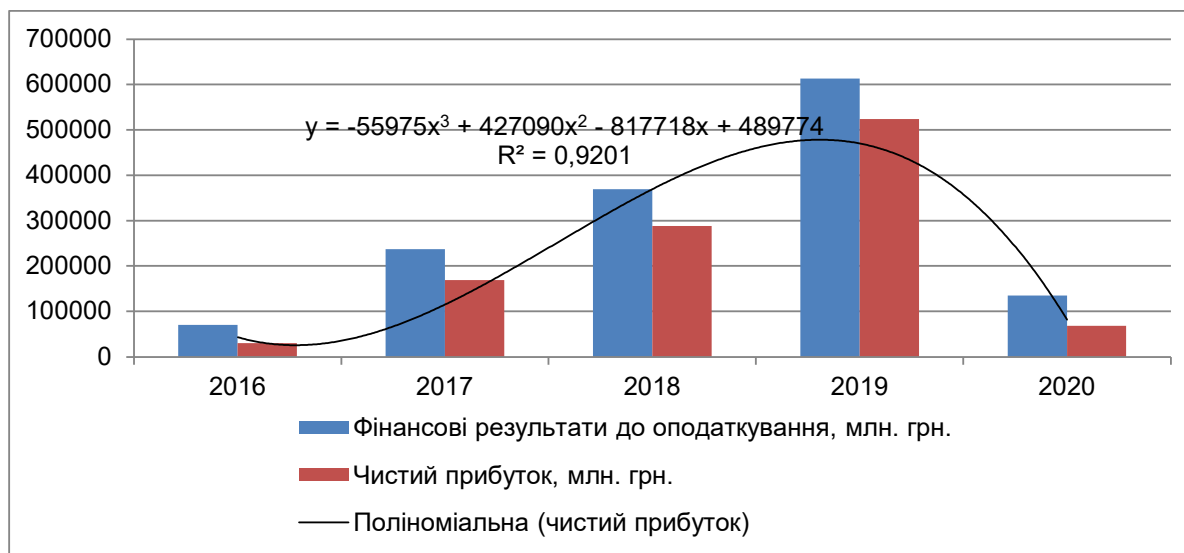

Рис. 2. Динаміка фінансових результатів підприємств в Україні

Джерело: складено авторами на основі [10]

Таблиця 3 – Динаміка кредиторської заборгованості підприємств в Україні

Показник	Рік				
	2016	2017	2018	2019	2020
Обсяг кредиторської заборгованості, млрд грн	2587,43	2928,5	3327,26	3486,72	3729,04
Питома вага кредиторської заборгованості в капіталі, %	25,90	29,40	30,59	30,33	29,40

Джерело: складено та розраховано авторами на основі [10]

Питома вага кредиторської заборгованості у загальному капіталі підприємств за період 2016–2020 рр. мала стабільне значення на рівні 30%. Наявність безоплатного позикового капіталу позитивно впливає на зростання рентабельності власного капіталу, тому що зростають значення диференціалу фінансового левериджу та плече фінансового левериджу. Значна частка кредиторської заборгованості в загальному капіталі негативно впливає на платоспроможність та фінансову стійкість підприємств, тому під час планування структури капіталу слід установлювати мінімально допустиме значення безвідсоткового позикового капіталу на основі ретроспективних даних.

У світовій практиці популярним способом залучення фінансових ресурсів із метою інвестування в розширення та розвиток підприємств є банківські кредити. Співвідношення власного капіталу та залученого шляхом банківських кредитів наведено на рис. 3.

Аналіз даних показує, що впродовж 2016–2020 рр. спостерігається стійкий тренд зростання власного капіталу підприємств. Проте обсяги банківських кредитів суттєво не змінювалися і мали незначну негативну динаміку в 2019–2020 рр. Уповільнення темпів зростання банківського кредитування зумовлено ризиками та низькою транспарентністю підприємств, тому банківські установи орієнтовані на споживче кредитування, а також придбання ОВДП та депозитних сертифікатів НБУ з метою отримання доходу.

Важливою ознакою у процесі залучення банківського кредиту суб'єктами господарювання є строковість, яка

визначає цільову спрямованість використання мобілізованих ресурсів та умови кредитування для суб'єктів господарювання [13]. Результати аналізу строкової структури кредитів, наданих банками підприємствам, наведено на рис. 4.

У структурі банківських кредитів, наданих підприємствам, домінують короткострокові кредити (до 1 року – у 2020 р. – 51%) та середньострокові (від 1 до 5 років – 32% у 2020 р.). Основними формами банківських кредитів для підприємств є прямі кредити для фінансування оборотного капіталу, овердрафти, поновлювальні кредити. Низька питома вага довгострокових кредитів строком більше п'яти років (16% у 2020 р.) свідчить про їх недоступність для більшості корпоративних підприємств та зумовлена низькою рентабельністю операційної діяльності підприємств порівняно з процентними ставками за кредитами та інфляцією.

Високий рівень відсоткових ставок зумовлений жорсткою монетарною політикою НБУ, попри поступове її пом'якшення здешевлення вартості кредитів для підприємств відбувається набагато повільніше [14]. У 2020 р. спостерігалось зниження процентних ставок за всіма видами кредитів (табл. 4). Така тенденція сприятиме залученню цих видів кредиту.

Дослідження умов функціонування виявило недоліки фінансово-кредитного забезпечення, які повинні бути враховані під час формування механізму фінансово-кредитного забезпечення розвитку підприємств. Це дало змогу сформулювати такі рекомендації.

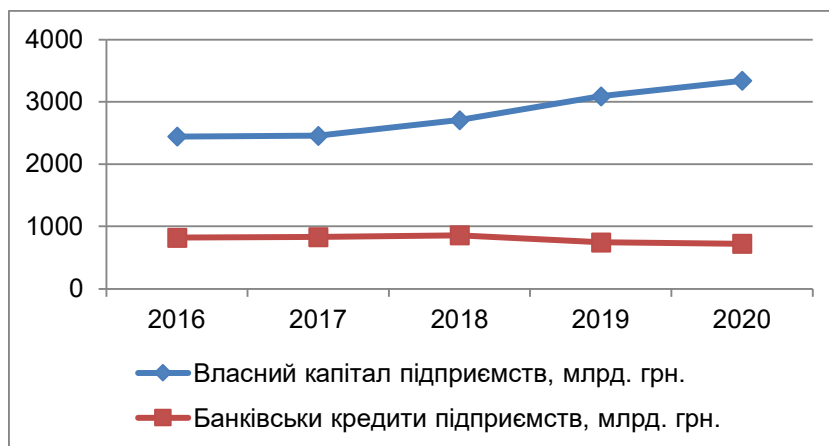

Рис. 3. Динаміка власного капіталу та банківських кредитів підприємств

Джерело: складено на основі [10; 12]

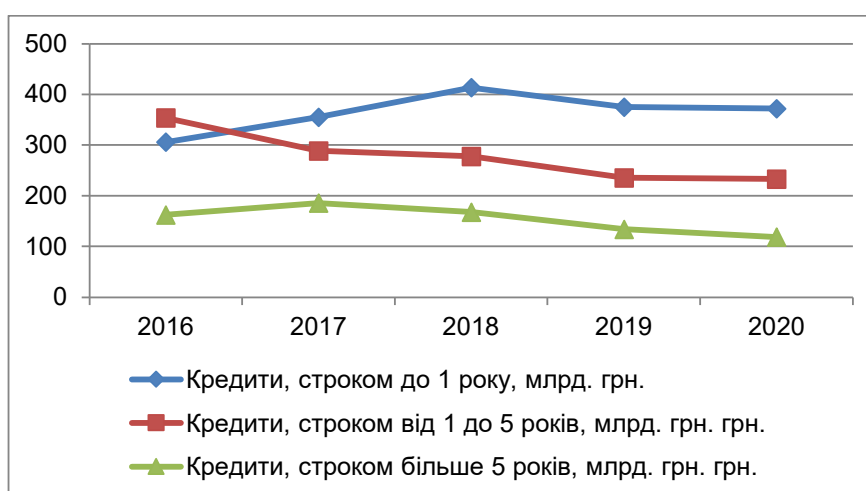

Рис. 4. Банківські кредити підприємств за строками погашення

Джерело: складено на основі [12]

1. Завдання держави для поліпшення кредитування підприємств має полягати у створенні умов для банківського кредитування інноваційних проєктів та розширенні державних програм для стратегічних галузей.

2. Вибір стратегії фінансування здійснюється за такими типами залежно від фінансового потенціалу, фінансової гнучкості та напрямів розвитку: фінансова підтримка прискореного зростання, фінансове забезпечення помірному зростання, антикризова фінансова стратегія.

3. Вибір цільових пріоритетів зміни структури капіталу підприємств визначаються залежно від вибраної стратегії фінансування, а також базується на якісній оцінці джерел фінансування та їх ранжуванні за критерієм доступності.

Визначення доступності банківських кредитів для підприємств пропонується здійснювати на основі рентабельності операційної діяльності за видами економічної діяльності. Рекомендоване значення рентабельності операційної діяльності за видами економічної

діяльності промисловості доцільно визначати на основі аналізу банківської практики кредитування, тобто якщо показники позичальника знаходилися в межах даних значень і банк виносив позитивне рішення про надання кредиту. Середні значення за видами економічної діяльності визначено на основі статистичних даних [10].

Результативність механізму фінансово-кредитного забезпечення визначається стабільним відтворенням вартості, яке забезпечується досягненням поставлених цілей через відповідне фінансове забезпечення. Механізм фінансово-кредитного забезпечення підприємств реального сектору має забезпечувати диференційований підхід до процесів залучення капіталу.

Висновки. Обґрунтовано, що механізм фінансово-кредитного забезпечення розвитку підприємств охоплює форми і методи організації фінансових відносин, інструменти та важелі, узгоджена взаємодія яких забезпечує вплив на розвиток підприємств із метою створення вартості в довгостроковому періоді.

Таблиця 4 – Процентні ставки за банківськими кредитами підприємств

Показник	Роки				
	2016	2017	2018	2019	2020
Овердрафт, %	24,5	20,1	19,1	20,1	16,8
Кредити, строком до 1 року, %	14,6	12,5	15,8	12,5	9,2
Кредити, строком від 1 до 5 років, %	15,7	14,5	15,7	16,1	12,6
Кредити, строком більше 5 років, %	11,0	9,3	9,7	9,3	9,1

Джерело: складено на основі [12]

Сформульовано принципи побудови фінансово-кредитного механізму розвитку підприємств, його мету, функції, визначено елементи механізму, такі як фінансові методи, важелі, фінансові інструменти та системи забезпечення (нормативно-правове, інформаційно-аналітичне, організаційне, ресурсне).

Проведено дослідження сучасних умов функціонування фінансово-кредитного механізму розвитку підприємств за такими детермінантами: динаміка ВВП та валового нагромадження основного капіталу, якість фінансово-кредитного забезпечення інноваційної діяльності, фінансові результати, кредиторська заборгованість, власний капітал, банківські кредити. З'ясовано, що сучасний стан фінансування інноваційної діяльності змушує доцільніше досліджувати проблему залучення капіталу на розвиток підприємств, пошук та мобілізацію найбільш раціональних джерел фінансування. Для прогнозування чистого прибутку запропоновано трендовий аналіз, результати якого вказують на зменшення власних

ресурсів підприємств у результаті негативної динаміки чистого прибутку. Наявність безоплатного позикового капіталу (кредиторська заборгованість – 30% загального капіталу) позитивно впливає на зростання рентабельності власного капіталу, тому що зростає значення диференціалу та плеча фінансового леввериджу, але це негативно впливає на платоспроможність та фінансову стійкість підприємств. Обсяги банківських кредитів суттєво не змінювалися і мали незначну негативну динаміку в 2019–2020 рр. Уповільнення темпів зростання банківського кредитування зумовлено ризиками та низькою транспарентністю підприємств.

Розроблено пропозицій щодо напрямів формування фінансово-кредитного механізму розвитку підприємств відповідно до стратегій фінансування та вибору цільових пріоритетів зміни структури капіталу.

Подальшим напрямом дослідження є розроблення рекомендацій щодо фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємств.

Список використаної літератури:

1. Ільчук В.П., Шпомер Т.О. Фінансове забезпечення сталого розвитку підприємств реального сектору економіки. *Проблеми економіки*. 2018. № 2(36). С. 310–316.
2. Карпова Т. Фінансове забезпечення підприємств у контексті механізму їх ефективного функціонування. *Економічний аналіз*. 2020. Т. 30. № 4. С. 132–139.
3. Поддєрьогін А.М. Фінансовий механізм забезпечення стійкого розвитку господарюючого суб'єкта. *Часопис економічних реформ*. 2011. № 4. С. 74–78.
4. Васильчук І.П. Фінансово-кредитний механізм корпорацій: нове прочитання у світлі сучасної економічної теорії. *Бізнес Інформ*. 2015. № 7. С. 13–17.
5. Костишко Л.А. Фінансовий механізм сталого розвитку підприємств: стратегічні орієнтири, системи забезпечення, адаптація : монографія. Луганськ : Ноулідж, 2012. 474 с.
6. Крупка М.І. Фінансово-кредитний механізм інноваційного розвитку економіки України. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2005. 608 с.
7. Майорова Т.В. Фінансово-кредитний механізм активізації інвестиційного процесу в Україні : автореф. дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.08 ; Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана. Київ, 2014. 35 с.
8. Онишко С.В. Фінансове забезпечення інноваційного розвитку : монографія. Ірпінь : Нац. Акад. ДПС України, 2004.
9. Хома І.Б., Хоменко А.І. Фінансово-кредитний механізм інноваційного розвитку економіки України. *Регіональна економіка*. 2009. № 4. С. 101–108.
10. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
11. Про інноваційну діяльність : Закон України від 4 липня 2002 р. № 40-IV / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>.
12. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua>.
13. Середа О.О. Банківське кредитування як джерело розвитку фінансового потенціалу суб'єктів господарювання. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Вип. 48. Ч. 3. С. 113–118.
14. Гладких Д.М. Пріоритети активізації банківського кредитування в Україні. Національний інститут стратегічних досліджень. 2020. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-08/bankivske-kredytuvannya-1_0.pdf.

References:

1. Ilchuk, V.P., Shpomer, T.O. (2018). Finansove zabezpechennia staloho rozvytku pidpriemstv realnogo sektora ekonomiky [Financial Support for Sustainable Development of Enterprises in the Real Sector of the Economy]. *The Problems of Economy*, no. 2, pp. 310–316. (in Ukrainian)

2. Karpova, T. (2020). Finansove zabezpechennia pidpriemstv u konteksti mekhanizmu yikh efektyvnoho funktsionuvannia [Financial support of enterprises in the context of the mechanism of their effective functioning]. *Economic analysis*, no. 30 (4), pp. 132–139. (in Ukrainian)
3. Podderiyohin, A.M. (2011). Finansovyi mekhanizm zabezpechennia stiikoho rozvytku hospodariuuchoho sub'iekta [Financial mechanism of sustainable development entity]. *Time description of economic Reforms*, no. 4, pp. 74–78. (in Ukrainian)
4. Vasylichuk, I.P. (2015). Finansovo-kredytnyi mekhanizm korporatsii: nove prochyttannia u svitli suchasnoi ekonomichnoi teorii [Finance-Credit Mechanism of Corporations: a New Insight against the Background of Modern Economic Theory]. *Business Inform*, no. 7, pp. 13–17. (in Ukrainian)
5. Kostyrko, L.A. (2012). Finansovyj mekhanizm staloho rozvytku pidpriemstv: stratehichni oriientyry, systemy zabezpechennia, adaptatsiia [The financial mechanism of sustainable development of enterprises: strategic objectives, systems of provision, adaptation]. Luhansk: Vyd-vo «Noulidzh». (in Ukrainian)
6. Krupka, M.I. (2005). Finansovo-kredytnyi mekhanizm innovatsiinoho rozvytku ekonomiky Ukrainy [Financial and credit mechanism of innovation development of economy of Ukraine]. Lviv: Vyd. tsentr Lviv. nats. un-tu. I. Franka. (in Ukrainian)
7. Maiorova, T.V. (2014). Finansovo-kredytnyi mekhanizm aktyvizatsii investytsiinoho protsesu v Ukraini. [Financial and credit mechanism of activation of investment process in Ukraine. Financial mechanism of sustainable development entity]. Avtoref. dys. ... d-ra ekon. nauk: 08.00.08. (in Ukrainian)
8. Onyshko, S.V. (2004). Finansove zabezpechennia innovatsiinoho rozvytku [Financial support of innovative development]. Irpin: Nats. Akad. DPS Ukrainy. (in Ukrainian)
9. Khoma, I.B., Khomenko, A.I. (2009) Finansovo-kredytnyi mekhanizm innovatsiinoho rozvytku ekonomiky Ukrainy. *Rehionalna ekonomika*, no. 4, pp. 101–108. (in Ukrainian)
10. The official web site of the State Statistics Service of Ukraine. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
11. On Innovation Activity: Law of Ukraine of July 4, 2002. № 40-IV / Verkhovna Rada of Ukraine. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>.
12. The official web site of the National Bank of Ukraine. Available at: <https://bank.gov.ua>.
13. Sereda, O.O. (2019). Bankivske kredytuvannia yak dzherelo rozvytku finansovoho potentsialu subiektiv hospodariuvannia. [Bank lending as a source of development of financial potential of economic entities]. *Black sea economic studies*, no. 48/3, pp. 113–118. (in Ukrainian)
14. Hladkykh, D.M.. (2020). Priorityty aktyvizatsii bankivskoho kredytuvannia v Ukraini. [Priorities for intensifying bank lending in Ukraine]. Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen. Available at: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-08/bankivske-kredytuvannya-1_0.pdf.

Olena Sereda, PhD, Associate Professor, Volodymyr Dahl East Ukrainian National University (Sievierodonetsk, Ukraine)

Iryna Kushal, PhD, Associate Professor, Volodymyr Dahl East Ukrainian National University (Sievierodonetsk, Ukraine)

MECHANISM OF FINANCIAL AND CREDIT SUPPORT FOR THE DEVELOPMENT OF ENTERPRISES OF THE REAL SECTOR OF THE ECONOMY

The article is devoted to the topical problem of forming a modern mechanism of financial and credit support of enterprises of the real sector of the economy. The purpose of the article is to substantiate the conceptual provisions and study the conditions of the mechanism of financial and credit support for the development of enterprises in the real sector of the economy. The research methods of analysis, synthesis, scientific generalization, systems approach, retrospective data analysis and trend analysis were used.

It is proved that the mechanism of financial and credit support for enterprise development covers forms and methods of organizing financial relations, tools and levers, the coordinated interaction of which provides an impact on enterprise development in order to create value in the long run. The generalization of scientific approaches allowed to determine the principles of construction of financial and credit mechanism of enterprise development, its purpose, functions and basic elements: financial methods, levers, financial instruments and support systems (regulatory, information-analytical, organizational, resource). The study of modern conditions of financial and credit mechanism of enterprise development by the following determinants: the dynamics of GDP and gross fixed capital formation, the quality of financial and credit support for innovation, financial results, accounts payable, equity, bank loans. It was found that the current state of innovation financing makes it more appropriate to study the problem of raising capital for enterprise development, search and mobilization of the most rational sources of funding. To forecast net profit as the main source of own resources, a trend analysis is proposed, the results of which indicate a decrease in own resources of enterprises as a result of negative dynamics of net profit. The availability of free borrowed capital has a positive effect on the growth of return on equity and negatively affects the solvency and financial stability of enterprises. These circumstances require setting the minimum allowable value of interest-free borrowed capital in the process of strategy formation. The current practice of raising capital shows the predominant use of short-term and medium-term bank loans. The slowdown in bank lending is due to risks and low transparency of enterprises. The study of the conditions of functioning of this mechanism allowed to develop proposals for the formation of financial and credit mechanism for enterprise development in accordance with the strategies of financing and selection of target priorities for changing the capital structure.

Key words: financial and credit support, bank lending, mechanism of financial and credit support, equity of enterprises, financing of innovation activities, net profit of enterprises.

Дата надходження до редакції: 10.12.2021 р.